

Målnummer:	UM1849-24	Avdelning:	1
Avgörandedatum:	2024-05-30		
Rubrik:	Den omständigheten att någon av makarna är under 21 år är tillräcklig för att bryta presumtionen i 5 kap. 3 § första stycket 1 utlänningslagen att uppehållstillstånd ska beviljas. Det måste inte i det enskilda fallet vara utrett att äktenskapet har ingåtts under tvång eller att ett avslag på ansökan är nödvändigt för att förhindra bristande integration.		
Lagrum:	<ul style="list-style-type: none">5 kap. 3 § första stycket 1 och 17 a § andra stycket 3 utlänningslagen (2005:716)Artiklarna 4.5 och 17 i direktiv 2003/86/EG om rätt till familjeåterförening (familjeåterföreningsdirektivet)		
Rättsfall:	<ul style="list-style-type: none">MIG 2014:5		

REFERAT

Migrationsverket beslutade i januari 2024 att avslå AS:s ansökan om uppehållstillstånd på grund av anknytning till hennes make. Beslutet motiverades i huvudsak med att det finns särskilda skäl att vägra henne uppehållstillstånd eftersom hon är under 21 år.

AS överklagade Migrationsverkets beslut till Förvaltningsrätten i Göteborg, migrationsdomstolen (2024-02-13, ordförande Artéus), som upphävde det överklagade beslutet och visade målet åter till Migrationsverket för ny prövning med följande motivering. I målet saknas utredning som ger klar indikation på att det skulle kunna vara fråga om ett tvångsäktenskap. Att så skulle vara fallet har i vart fall inte påståtts av Migrationsverket. Vid en individuell bedömning av omständigheterna i målet och med beaktande av presumtionen för uppehållstillstånd i AS:s fall, finns inte skäl att vägra henne tillstånd på grund av hennes ålder.

Migrationsverket överklagade migrationsdomstolens dom och yrkade att Migrationsöverdomstolen skulle fastställa verkets beslut samt förde fram följande. Migrationsverket har inte någon skyldighet att utreda om varje ingånget äktenskap har skett genom tvång när någon av makarna är under 21 år. Verket har vägt makarnas intresse av att leva tillsammans i Sverige mot Sveriges intresse av säkerhet och reglerad invandring. Verket har också beaktat AS:s övriga levnadsomständigheter och familjeförhållanden.

AS ansåg att överklagandet skulle avslås och förde fram följande. Minimiåldern ska inte användas för att systematiskt avslå ansökningar. Hon och hennes make uppfyller samtliga krav för att hon ska beviljas uppehållstillstånd.

Kammarrätten i Stockholm, Migrationsöverdomstolen (2024-05-30, Liljeqvist, van der Stad och Johansson, referent / föredragande Simonsson), yttrade:

1. Vad målet gäller

Frågan i målet är om den omständigheten att någon av makarna är under 21 år är tillräcklig för att bryta presumtionen att uppehållstillstånd ska beviljas eller om det också måste vara utrett att äktenskapet har ingåtts under tvång eller att ett avslag på ansökan är nödvändigt för att förhindra bristande integration.

2. Rättslig reglering

Av 5 kap. 3 § första stycket 1 utlänningslagen (2005:716) framgår att uppehållstillstånd ska ges till en utlänning som är make eller sambo till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, om inte annat följer av 17–17 b §§.

Enligt 5 kap. 17 a § andra stycket 3 utlänningslagen får uppehållstillstånd vägras i sådana fall som avses i 3 § första stycket 1 om någon av makarna eller samborna är under 21 år. Vid bedömningen av om uppehållstillstånd bör vägras ska, enligt bestämmelsens tredje stycke, hänsyn tas till utlänningens övriga levnadsomständigheter och familjeförhållanden.

Bestämmelserna infördes ursprungligen 2006, då med åldersgränsen 18 år, för att uppnå förenlighet med direktiv 2003/86/EG om rätt till familjeåterförening (familjeåterföreningsdirektivet). I direktivets artikel 4.5 anges att medlemsstaterna, för att garantera en bättre integration och förhindra tvångsäktenskap får kräva att referenspersonen och dennes make/maka ska ha uppnått en viss lägsta ålder, och högst 21 år, innan maken/makan kan återförenas med referenspersonen. Av direktivets artikel 17 framgår att medlemsstaten, om en ansökan om familjeåterförening avslås, ska ta vederbörlig hänsyn till arten och stabiliteten av den berörda personens familjeband samt förekomsten av familjemässig, kulturell eller social anknytning till ursprungslandet.

Svensk praxis i ärenden om uppehållstillstånd var dessförinnan att äktenskap eller förhållanden mellan underåriga som regel inte godtogs som anknytning. Denna praxis angavs i förarbetena överensstämmande med artikel 4.5 i familjeåterföreningsdirektivet. Syftet med bestämmelsen angavs vara att motverka äktenskap eller samboförhållanden mellan underåriga (prop. 2005/06:72 s. 38 och 88).

Åldersgränsen har därefter ändrats vid två tillfällen. Vid det första tillfället framförde en remissinstans synpunkten att om en ansökan avslås med hänsyn till makarnas eller sambornas ålder får det ske endast i syfte att garantera en bättre integration eller förhindra tvångsäktenskap. Regeringen angav att detsamma redan gällde i förhållande till den dåvarande regleringen i utlänningslagen och såg mot den bakgrunden inte behov av några förtydliganden av lagtexten (prop. 2015/16:174 s. 40). Uttalanden av samma innebörd gjordes även vid det senare tillfället (prop. 2023/24:18 s. 13).

3. Migrationsöverdomstolens bedömning

Bestämmelsen i 5 kap. 3 § utlänningslagen innebär en presumtion för att uppehållstillstånd ska beviljas när anknytning till en maka eller maka åberopas (se t.ex. MIG 2014:5). Då uppkommer frågan om den omständigheten att AS är under 21 år är tillräcklig för att bryta presumtionen eller om det också måste vara utrett att äktenskapet mellan henne och hennes make har ingåtts under tvång eller att ett avslag på ansökan är nödvändigt för att förhindra bristande integration.

Av lagtexten framgår inte att en förutsättning för att avslå en ansökan är att det i det enskilda fallet är utrett att äktenskapet ingåtts under tvång eller att det är nödvändigt för att förhindra bristande integration. De förarbetsuttalanden som gjordes när bestämmelsen infördes 2006 ger inte heller stöd för en sådan tolkning. Uttalanden av motsatt innebörd har visserligen gjorts i senare förarbeten. Någon annan ändring än avseende åldersgränsen gjordes dock inte i de lagstiftningsärendena. De ursprungliga förarbetsuttalandena bör därför anses ha fortsatt giltighet och ges en större tyngd än de senare. Det kan alltså inte sägas följa av bestämmelser i utlänningslagen att det i det enskilda fallet krävs att det är utrett att äktenskapet ingåtts under tvång eller att det är nödvändigt för att förhindra bristande integration för att en ansökan ska kunna avslås när någon av makarna är under 21 år. Att så skulle vara fallet framgår inte heller av familjeåterföreningsdirektivet. För att den presumtion för uppehållstillstånd som följer av 5 kap. 3 § utlänningslagen ska brytas är det alltså tillräckligt att någon av makarna är under 21 år.

I målet är klarlagt att AS är under 21 år. Upphållstillstånd får därför vägras henne. I målet har inte framkommit att hennes övriga levnadsomständigheter eller familjeförhållanden är sådana att hon trots att hon är under 21 år bör beviljas uppehållstillstånd. Överklagandet ska därför bifallas på så sätt att migrationsdomstolens dom upphävs och Migrationsverkets beslut fastställs.

Migrationsöverdomstolens avgörande. Migrationsöverdomstolen upphäver migrationsdomstolens dom och fastställer Migrationsverkets beslut.

Sökord:

Litteratur: Prop. 2005/06:72 s. 38 och 88; Prop. 2015/16:174 s. 40; Prop. 2023/24:18 s. 13
